

۲۵۳۵۶۰۲

از ظهور تا سقوط

آشوریان

مترجم: ام. درخشش

مؤسسه هارلی هیستری

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور	آشوریان: از آغاز تا پایان / مؤسسه هارلی هیستوری؛ مترجم ام. درخشش
مشخصات نشر	تهران: سبزان، ۱۳۰۳.
مشخصات ظاهری	۹۲ ص؛
فروست	سری کتاب‌های مختصر و مفید.
شابک	978-600-117-822-1
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	Assyrian history: a captivating guid to the ... عنوان اصلی:
موضوع	Assyrians آشوریان
	Assyrians -- History آشوریان -- تاریخ
شناسه افزوده	درخشش، ام. ۱۳۵۹ - مترجم
شناسه افزوده	مؤسسه فرهنگی هارلی هیستوری
شناسه افزوده	Hourly history
رده‌بندی کنگره	۵۹DS
رده‌بندی دیویی	۹۵۶/.۰۳۹۲۱
شماره کتابشناسی ملی	۹۸۶۰۶۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیبا

از انتشارات سبزان

میدان فردوسی - خیابان موسوی (فرست) - تلفن: ۵۴ - ۸۸۳۱۹۵۵۸ - ۸۸۳۴۷۰۴۴

از سری کتاب‌های مختصر و مفید

آشوریان

از آغاز تا پایان

• نویسنده: مؤسسه هارلی هیستوری

• مترجم: ام. درخشش

• ویراستار: نسرین سیفی

• ناشر: سبزان

• خدمات نشر: واحد فنی سبزان

۸۸۳۴۸۹۹۱ - ۸۸۳۱۹۵۵۷

• نوبت چاپ: اول - بهار ۱۴۰۴

• تیراژ: ۳۰۰ نسخه

• قیمت: ۱۲۸۰۰۰ تومان

• چاپ و صحافی: واژه

فروش اینترنتی از طریق سایت آی‌آی‌کتاب www.iiketab.com

ISBN: 978-600-117-822-1

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۷-۸۲۲-۱

فهرست

۵.....	مقدمه ناشر
۹.....	پیشگفتار
۱۳.....	فصل اول ■ خاستگاه
۱۹.....	فصل دوم ■ شهر آشور ..
۲۵.....	فصل سوم ■ پادشاهی کهن ..
۳۳.....	فصل چهارم ■ امپراتوری آشور میانه ..
۴۳.....	فصل پنجم ■ جامعه جنگجویان ..
۴۹.....	فصل ششم ■ فروپاشی عصر برنز متأخر ..
۵۵.....	فصل هفتم ■ امپراتوری نو - آشور ..
۶۵.....	فصل هشتم ■ سقوط امپراتوری آشور ..
۶۹.....	نتیجه‌گیری ..
۷۱.....	خط زمانی سلسله آشور ..
۷۵.....	بخش تصاویر ..
۸۵.....	نمایه ..

مقدمه ناشر

در میان تمدن‌های باستانی، آشوریان جایگاهی ویژه و قدرتمند دارند. امپراتوری آشور با گزینش چشمگیر خود از قلب بین‌النهرین^۱، به یکی از نخستین و مقتدرترین امپراتوری‌های جهان باستان تبدیل شد. در این سرزمین بود که حدود ۴۰۰۰ سال پیش، انسان‌ها زندگی شکارگری و گردآوری خوراک را کنار گذاشتند و با روی آوردن به کشاورزی، نخستین تمدن‌ها را بنا نهادند. از دل این تمدن، آثار کارهای بی‌بدیلی چون «حماسه گیلگمش» و «قوانین حمورابی»^۲ پدید آمد؛ قوانینی که اصل معروف «چشم در برابر چشم» از آن برگرفته شده است.

-
۱. Assyria: امپراتوری باستانی در شمال بین‌النهرین (تمامی پاورقی‌ها از مترجم است).
  ۲. Mesopotamia: سرزمینی تاریخی میان رودهای دجله و فرات، که امروزه بخش‌هایی از عراق، سوریه و ترکیه را شامل می‌شود. مهد تمدن‌های کهن و محل شکل‌گیری نخستین شهرها.
  ۳. Hammurabi: پادشاه نامدار بابل که نه تنها با تدوین نخستین مجموعه قوانین مکتوب و جامع جهان شهرت یافت، بلکه با کشورگشایی‌های گسترده و مدیریت کارآمد بابل را به بزرگ‌ترین قدرت بین‌النهرین تبدیل کرد و میراثی ماندگار در تاریخ تمدن برجای گذاشت.

داستان این سرزمین کهن آمیزه‌ای از تغییرات پیاپی مرزها، اوج و فرود تمدن‌ها، و البته نبردها و کشورگشایی‌های بی‌پایان است. نخستین امپراتوری‌های جهان در همین خاک شکل گرفتند و هزاران سال را به دادوستد سرزمین‌ها، تغییر هم‌پیمانان، و جنگ برای چیرگی گذراندند. گویی صفحه‌ای واقعی از بازی «ریسک» پیش روی ما گشوده شده است، که بازیگران آن محترم‌ترین و در عین حال هراس‌انگیزترین فرمانروایان جهان بودند.

در میان تمام تمدن‌های نامدار بین‌النهرین — همچون اکدی‌ها، سومری‌ها، و بابلی‌ها — این آشوریان هستند که بیش از همه سزاوار شکوه و افتخارند. امپراتوری‌شان در درزای ۱۲۰۰ سال، با وجود یورش‌های پی‌درپی، شکست‌های گاه و بی‌گاه، و ده‌ها ناریک فروپاشی عصر برنز^۲، پایدار ماند و به یکی از پهناورترین امپراتوری‌های تاریخ بشر بدل گشت.

آشوریان که نخست در حدود ۲۵۰۰ سال پ. م. در کرانه‌های فرات و در شهر آشور سکنی گزیدند، تا میانه‌های سده هفتم پ. م. به تدریج گسترش یافتند که هیچ امپراتوری دیگری در بین‌النهرین به گسترش آن نرسید. ارباب‌رانان آشوری در کنار رود نیل مصر می‌تاختند و پادشاهان عربستان،

۱. Sumerian: نخستین تمدن شناخته‌شده جهان در جنوب بین‌النهرین که مخترع خط، سازنده نخستین شهرها و پایه‌گذار بسیاری از دستاوردهای تمدنی بود.

۲. Babylon: بابل، شهر باستانی مهم در بین‌النهرین، نزدیک بغداد امروزی

۳. Bronze Age: دوره‌ای تاریخی در تکامل تمدن بشری که با استفاده گسترده از فلز مفرغ (آلیاژی از مس و قلع) برای ساخت ابزار و سلاح مشخص می‌شود و پایان آن با فروپاشی بسیاری از تمدن‌های خاور نزدیک باستان همراه بود.

فلسطین، سوریه، آناتولی (ترکیه امروزی)، و فنیقیه (لبنان کنونی)، همگی خراج‌گزار شاهان - خدایان نیرومند آشور بودند.

شیوه‌های بی‌رحمانه محاصره و کیفرهای سختشان در برابر هر که جرئت ایستادگی می‌کرد، نامشان را در سراسر بین‌النهرین به نیرویی هراس‌انگیز بدل ساخت. با این همه، در کنار این برتری نظامی، آشوریان به پیشرفت تمدن بشری، نیز یاری رساندند. آن‌ها از کهن‌ترین نوشته‌های جهان نسخه‌برداری کردند و خود نیز آثار ارزشمند بسیاری آفریدند. دانشمندان و ریاضی‌دانان از سراسر جهان شناخته‌شده آن روزگار به کتابخانه‌های نینوا^۱ می‌آمدند، تا دانش پیشینان را بیاموزند و با یکدیگر به اشتراک بگذارند. هنرمندان نیز با آفرینش آثار به‌خوبی، شکوه شاهان و خدایان آشوری را برای آیندگان به تصویر کشیدند.

اما فرمانروایی آشوریان بر بین‌النهرین، جاودانه نماند. شاید جاه‌طلبی بیش از اندازه سرانجام کار دستشان داد. امپراتوری چنان گسترده شد که دیگر نمی‌توانستند آن را به درستی اداره کنند. همسایگان ندرت‌مند و خشمگین دست‌به‌یک‌ی کردند و هنگامی که آشور در جایی دیگر بود، فرصت را غنیمت شمردند. تا پایان سده هفتم پ.م، سه شهر بزرگ آشور - کلخ، آشور و نینوا^۲ - به تاراج رفتند و امپراتوری نوخاسته بابل برای سده‌های آینده زمام امور بین‌النهرین را به دست گرفت.

۱. Library of Nineveh: بزرگ‌ترین مجموعه متون باستانی خاور نزدیک که توسط آشوربانیپال در پایتخت امپراتوری آشور گردآوری شد و شامل هزاران لوح گلی با موضوعات مختلف علمی، ادبی و مذهبی است.

۲. Nineveh: پایتخت باستانی امپراتوری آشور، واقع در عراق امروزی نزدیک شهر موصل

با این همه، گرچه دوران فرمانروایی آشوریان به ظاهر چندان نپایید، داستان چگونگی برآمدن این مردم سامی نژاد از هیچ تا اوج قدرت و تبدیل شدن به یکی از نیرومندترین امپراتوری‌های جهان روایتی شگفت‌انگیز، دلهره‌آور، و بی‌همتاست. با یافته‌های باستان‌شناسی تازه که هر روز از دل خاک بیرون می‌آید، این داستان هنوز رازهای ناگفته بسیاری در دل خود نهفته دارد که باید آشکار شوند.

www.ketab.ir

پیشگفتار

امپراتوری آشور با تبدیل شدن به نیرومندترین قدرت بین‌النهرین، بر تمام خاور نزدیک استال خیره شد. این امپراتوری در دوران اوج خود، نه تنها سراسر بین‌النهرین را در اختیار داشت، بلکه از شمال تا سرزمین آناتولی و از جنوب تا مصر را نیز زیر فرمان خود درآورده بود. آشوریان برای اداره سرزمین‌ها و مردمان تحت فرمان خود یک نظام حکومتی متمرکز و پیشرفته را به کار می‌بردند. آن‌ها با بهره‌گیری از شیوه‌ها و راهکارهای نوین جنگی، دشمنان خود را شکست می‌دادند و با سرکوب‌های شدید و خشونت‌بار، هرگونه اندیشه مقاومت را در نطفه خفه می‌کردند.

در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۶۰۰ پ.م، این امپراتوری یک بار اصلی‌ترین محرک‌های دگرگونی‌های سیاسی، نظامی و اجتماعی در جهان متمدن آن روزگار به‌شمار می‌رفت. تاریخ امپراتوری آشور را می‌توان به سه دوره تقسیم کرد، که هر دوره داستان اوج‌گیری و فروپاشی خود را داشت و از دوره پیشین خود پر قدرت‌تر و گسترده‌تر بود. تاریخ‌نگاران این سه دوره را با نام‌های «امپراتوری کهن»، «امپراتوری میانه» و «امپراتوری پسین» (که

به امپراتوری نو - آشوری^۱ نیز معروف است) می‌شناسند. هریک از این دوره‌ها روایت، شخصیت‌ها و سیر زمانی ویژه خود را از پیروزی‌ها و شکست‌ها دارد. مجموعه این دوره‌ها داستان یکی از پایدارترین امپراتوری‌های تاریخ جهان را شکل می‌دهد.

در میان دستاوردهای بی‌شمار آشوریان، معرفی خط آرامی^۲ یکی از مهم‌ترین^۳ است. نوشتن این خط، در مقایسه با خط آکدی^۴ که پیش از آن رواج داشت، بسیار آسان‌تر بود. خط آرامی نه تنها به خط رسمی امپراتوری تبدیل شد، بلکه در بیشتر جهان متمدن آن روزگار نیز رواج یافت. بسیاری از پژوهشگران تاریخ بر این باورند که معرفی این خط ماندگارترین میراث امپراتوری آشور است، چرا که خط‌های عربی و عبری امروزی از آن سرچشمه گرفته‌اند. همچنین به اسناد فراوانی که به این خط نگاشته شده است، امروزه آگاهی گسترده‌ای از امپراتوری آشور در دست داریم.

---

۱. Neo-Assyrian Empire: دوره‌ای از تاریخ بین‌النهرین باستان (۶۱۲-۹۱۱ پ.م) که با احیای قدرت آشور و گسترش قلمرو آن به بزرگ‌ترین امپراتوری جهان باستان تا آن زمان مشخص می‌شود.

۲. Aramaic Script: نظام نوشتاری پیشرفته‌ای که توسط آشوریان گسترش یافت و به دلیل سادگی و کارآمدی، به خط رسمی امپراتوری و بعدها پایه خط‌های عربی و عبری تبدیل شد.

۳. Akkadian Script: نظام نوشتاری میخی که پیش از خط آرامی در بین‌النهرین رایج بود و از نشانه‌های پیچیده‌تری استفاده می‌کرد.